

Vybraná onemocnění GIT v těhotenství se zaměřením na péči o ženu.

Hlavní příznaky:

- a) ***bolest*** – viscerální (tupá, nelze lokalizovat)
 - somatická (parietální – ostrá, ohraničená, se spasmem břišních svalů)
 - iradiující – přenesená (postižené vnitřní orgány vyzařují bolest do těch částí těla, které jsou inervovány ze stejných míšních kořenů)

- b) ***dyspeptické obtíže*** – žaludeční (pachuť v ústech, poruchy sekrece slin, říhání, nauzea,)
- c) ***celkové příznaky*** – hubnutí, tloušťnutí, nesnášenlivost určitého jídla, nechutenství,...
- d) ***poruchy motility*** - zácpa, průjem, meteorismus, zvracení, hemateméza, meléna, tenesmy)

Pyróza – pálení žáhy

Objevuje se nejčastěji na začátku těhotenství, trvá asi 2 měsíce.

Příčina: změna motility a tonusu žaludku s následným refluxem obsahu do jícnu. Pálení může trvat i řadu hodin.

Doporučení:

dietní opatření - lehké nedráždivé jídlo, malé dávky, popíjení mléka po lžících, smetana, večer hladovění. NE alkohol, kofein.

Úprava polohy - vsedě, zvláště po jídle, popř. zvýšená poloha i v noci.

Th.: antacida, roztoky s alumiinem.

Předpokládané Dg.:

Ptyalismus - těhotenské slinění

Vyskytuje se často, není nebezpečné, ale obtěžuje. Může vést k hubnutí a nechutenství.

Opatření: někdy hospitalizace, ev. parenterální výživa, Papaverin-Atropin supp.

Doporučení: důkladná a častá hygiena úst, výplachy úst odvarem z heřmánku, klidový režim, hydratace nejlépe vodou po malých porcích.

Předpokládané Dg.:

Rané gestózy

a) Vomitus natutinus – emesis gravidarum

Projev: nauzea, zvracení v začátku těhotenství, asi u 75 % těhotných. Po 16. týdnu se objevuje vzácně.

Příčina: neznámá

Postihuje častěji I. gravidy, u nechtěných těhotenství.

Doporučení: tělesný klid, psychologická pomoc, sedativa (denní trankvilizéry).

Dietní úprava: ráno snídat ještě před vstáváním, jídlo u lůžka, častěji malé porce, nedráždivá strava, vyhovět chutím ženy.

Ve Zdravé výživě mívají švestky UMEBOSHI.

Někdy ordinovány vitamíny (Pyridoxin), vzácně antiemetika.

b) Hyperemesis gravidarum – zhoubné zvracení

Projev: nauzea či zvracení po celý den, žena hubne.

Postihuje: častěji u vícečetné gravidity

Důsledky pro těhotnou: ztráta hmotnosti, dehydratace, hrozí rozvrat metabolismu ze ztráty iontů, oligurie, porucha jaterní detoxikace.

Důsledky neléčeného stavu pro plod: hrozí IUGR

Doporučení: hospitalizace, klid na lůžku, ze začátku parenterální výživa s cílem doplnit objem podat vitamíny a elektrolyty. Později dietní opatření jako u emesis gravidarum, podává se Glukopur.

Předpokládané Dg.:

Obstipace

Příčiny: V důsledku progesteronu se snižuje motilita a tonus střeva. Resorpce vody ve střevě se zvyšuje a tím se zahušťuje obsah střeva. Mechanické působení tlaku těhotné dělohy na colon descendens a sigmoideum.

Doporučení:

Dietní opatření - Minerální vody – Karlovarská voda, Zaječická, Šarátice, Magnezia (solí na sebe váží vodu a tím změkčí stolicí), zvýšit hydrataci na 4 l /den. Bylinné čaje – heřmánek, lipový květ, opatrně projímavé čaje, Psyllium dle doporučení.

Zvýšit podíl vlákniny ve stravě (kompoty, ovoce, zelenina, otruby, celozrnné pečivo).

Laxativa: jsou primárně kontraindikována, dle doporučení lékaře malé dávky síranu hořečnatého, glyc. supp. opatrně, lze začít s ½ čípku.

Hygienická opatření: Péče o konečník po defekaci, prevence hemoroidů.

Předpokládané Dg.:

Hemoroidy

Postihují: asi 40 % těhotných.

Příčina: zvýšený nitrobřišní tlak, uvolnění vaziva stěny konečníku, ztížení odtoku žilní krve v důsledku tlaku těhotné dělohy, obstipace.

Projev: Kulovité zduření kolem konečníku, svědění, pálení a bolest při sezení, krvácení po stolici.

Doporučení:

Hygienická opatření: 2 x denně chladné sedací koupele v dubové kůře, důkladná hygiena konečníku po stolici, přiložit obklady z kostivalu.

Režimová doporučení: pravidelné procvičování svalů pánevního dna, přiměřený pohyb, nedoporučuje se statický stoj či déletrvajícím sed. Pomáhá leh se zvýšenou pánví.

Dietní opatření: dostatek vlákniny v potravě, hydratace (převařená voda), snížit objem tuků a živočišných produktů v potravě. Lněný olej pomůže k lepšímu průchodu stolice přes konečník. Lze i 3 x týdně česnek jako čípek.

Nejsou vhodná silná projímadla.

Při akutní bolesti: ledová kostka se špetkou soli + kapka oleje (myrta, žebříček, cypřiš) v mulovém obvazu.

Th.: ordinované supp (Faktu, Aviril H,..), v závažných stavech digitální reopozice. Operace až po šestinedělí.

Předpokládané Dg.:

Průjem

Pokud není průjem příznakem jiného závažného onemocnění (Crohnova choroba), jde většinou o dietní chybu.

Dietní opatření: 24 hodin pouze tekutiny - jablečná, mrkvová šťáva, podávat vodu v malých porcích. Později dbát na zklidnění střevní sliznice a motility: mořské řasy podpoří tvorbu formované stolice, banány, papájový džus, vařená rýže a mrkev. Zázvorový čaj působí proti křečím. Stravu rozdělit do více menších porcí. Kolové nápoje opatrně

Možno podat aktivní uhlí (Carbosorb), po odeznění zvýšit podíl probiotik (Biopron) ve stravě.

V akutní fázi je nutné dbát na zvýšenou hygienu.

Předpokládané Dg.:

Opakování:

1. Jaké jsou hlavní příznaky onemocnění GIT u těhotné ženy?
2. Co doporučíte těhotné ženě s pálením žáhy?
3. Jaká jsou dietní opatření u průjmovitého onemocnění?
4. Proč těhotné často trpí zácpou a co jim doporučíte?

Oš. diagnózy u těhotné s onemocněním GIT dle NANDA

PYRÓZA

- **Narušená integrita tkáně 00044**
Doména: 11
Třída: 2
Určující znaky: poškozená slizniční tkáň, pyróza
Související faktory: bolest, nedostatečné znalosti
Intervence: poučit klientku o dietním opatření, poučit o úpravě polohy, edukovat o možnostech alternativní léčby

- **Akutní bolest 00132**
D:12
T: 1
UZ: změna chuti k jídlu, podrážděnost, pozorované známky bolesti, verbalizace bolesti, ochranné chování, úbytek hmotnosti
SF: pálení žáhy (původce poranění)
I: poučit klientku o možnostech analgetické léčby, zjistit intenzitu bolesti podle VAS, sledovat neverbální projevy bolesti, zjistit příčinu bolesti

PTYALISMUS

- **Snížený objem tekutin v organismu 00027**
D: 2
T: 5
UZ: nadměrné slinění, pocit žízně, podrážděnost, slabost, suchá kůže, vysušené sliznice, nechutenství
SF: zvýšená funkce slinných žláz
I: poučit klientku o dodržování pitného režimu, sledovat bilanci tekutin, edukovat o výpláších úst, poučit o hygieně úst

- **Riziko nerovnováhy elektrolytů 00192**
D: 2
T: 5
RF: nadměrné slinění, zvýšená funkce slinných žláz, snížená hydratace
I: poučit klientku o dodržování pitného režimu, sledovat bilanci tekutin

GESTÓZY

- **Strach o dítě 00148**
D: 9
T: 2
UZ: verbalizace obav, zvýšené napětí, somatické projevy, zvýšený TK,

SF: zvracení, nedostatek zkušeností s daným stavem

I: zjistit zdroje strachu, vytvořit prostředí vzájemné důvěry, vysvětlit nejvhodnější postupy péče o ženu, monitorovat plod

- Riziko nerovnováhy elektrolytů 00192

D: 2

T: 5

RF: nauzea, časté zvracení, snížená hydratace

I: poučit klientku o dodržování pitného režimu, sledovat bilanci tekutin, poučit o možnostech léčby zvracení

- Únava 00093

D: 4

T: 3

UZ: zvýšená podrážděnost, ospalost, ztížené usínání, verbalizace únavy, snížený pracovní výkon, snížená schopnost soustředit se, snížené libido

SF: zvracení, nauzea, těhotenství

I: zjistit příčiny vyvolávající stav, poskytnout dostatek odpočinku, zajistit klidné prostředí, poučit o správné hydrataci, sledovat FF

- Nedostatečné znalosti 00126

D: 5

T: 4

UZ: slovní vyjádření neznalosti, nepřesné provádění instrukcí, mylné názory, projevy neporozumění, dotazy

SF: nedostatek zkušeností s daným stavem, nezájem o informace, poruchy smyslového vnímání

I: zjistit oblast, kde má klientka nedostatek informací, zjistit příčinu nedostatku informací, nabádat k aktivním dotazům, verifikovat kvalitu dotazů, motivovat k získávání informací

OBSTIPACE

- Zácpa 00011

D: 3

T: 2

UZ: bolest břicha, snížená frekvence vyprazdňování stolice, tvrdá formovaná stolice, námaha při defekaci, nauzea, bolest při defekaci, pocit plnosti, plynatost

SF: těhotenství, nepravidelné defekační návyky, snížená frekvence pohybu, nedostatečný příjem vlákniny a tekutin, nedostatek soukromí, účinek progesteronu, nežádoucí účinek léčiv

I: zjistit dobu trvání potíží, doporučit vhodné stravování a zvýšení hydratace, doporučit pohyb, zkontrolovat perianální hygienu, provést očistné klyzma, poučit o péči o konečník

- Akutní bolest 00132

D:12

T: 1

UZ: námaha při defekaci, nechutenství, meteorismus, vzedmuté břicho, masa stolice v rektu, hemoroidy

SF: zácpa, plynatost

I: poučit klientku o možnostech analgetické léčby, zjistit intenzitu bolesti podle VAS, sledovat neverbální projevy bolesti, zjistit příčinu bolesti

- Nedostatečné znalosti 00126

D: 5

T: 4

UZ: slovní vyjádření neznalosti, nepřesné provádění instrukcí, mylné názory, projevy neporozumění, dotazy

SF: nedostatek zkušeností s daným stavem, nezájem o informace, poruchy smyslového vnímání

I: zjistit oblast, kde má klientka nedostatek informací, zjistit příčinu nedostatku informací, nabádat k aktivním dotazům, verifikovat kvalitu dotazů, motivovat k získávání informací

HEMOROIDY

- Akutní bolest 00132

D:12

T: 1

UZ: námaha při defekaci, krvácení při defekaci, vzedmuté břicho, masa stolice v rektu,

SF: hemoroidy

I: poučit klientku o možnostech analgetické léčby, zjistit intenzitu bolesti podle VAS, sledovat neverbální projevy bolesti, zjistit příčinu bolesti

- Nedostatečné znalosti 00126

D: 5

T: 4

UZ: slovní vyjádření neznalosti, nepřesné provádění instrukcí, mylné názory, projevy neporozumění, dotazy

SF: nedostatek zkušeností s daným stavem, nezájem o informace, poruchy smyslového vnímání

I: zjistit oblast, kde má klientka nedostatek informací, zjistit příčinu nedostatku informací, nabádat k aktivním dotazům, verifikovat kvalitu dotazů, motivovat k získávání informací

PRŮJEM

- Průjem 00013
D: 3
T: 2
UZ: bolest břicha, tekutá stolice minimálně 3x za den, nucení na stolicí, dehydratace, křeče
SF: úzkost, infekční střevní onemocnění, dietní chyba, GIT poruchy, nežádoucí účinky léků, stres, abúzus alkoholu a drog
I: zjistit počátek a projevy průjmu, zkontrolovat stravovací návyky, sledovat FF, zajistit dostatečný příjem tekutin, zajistit vyšetření stolice, podat vhodné potraviny, poskytnout vhodné pomůcky k péči o konečník
- Riziko nerovnováhy elektrolytů 00192
D: 2
T: 5
RF: průjem, zvýšená ztráta tekutin
I: poučit klientku o dodržování pitného režimu, sledovat bilanci tekutin, poučit o možnostech léčby průjmu
- Snížený objem tekutin v organismu 00027
D: 2
T: 5
UZ: slabost, suchá kůže, nechutenství, snížený turgor, ospalost
SF: průjem
I: poučit klientku o dodržování pitného režimu, sledovat bilanci tekutin, doporučit vhodné tekutiny v souvislosti s průjmem, zjistit příčinu průjmu
- Akutní bolest 00132
D:12
T: 1
UZ: verbalizace bolesti, úlevová poloha
SF: průjem, křeče
I: poučit klientku o možnostech analgetické léčby průjmu, zjistit intenzitu bolesti podle VAS, sledovat neverbální projevy bolesti, zjistit příčinu bolesti